

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

8 vtrum omnis rapina sit peccatum mortale.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](#)

subueniri, committitur arbitrio vniuersiusque dispensatio propriarum rerum, vt ex eis subueniat necessitatem patientibus. Non est ergo cūcumque, sed domino tantum commissi applicatio rerum superfluarum ad subuenientium necessitatem patientibus.

Vnde author in quolibet 8. q. 6. articulo dicit: quod habens inferius perhuius non tenetur hinc papier per tē dare elemosynā: & quia licet rene- tur dare superfluum in elemosynā, nō tamē teneat dare hunc. Et si ipse do- minus non teneat dare hunc, sequitur, quod ego non possum a domino accipere, vt dem hunc. Causa ergo a tali doctrina quia fallax est.

Super Quæstiones Sacrae Scripturae Articulatae etiam.

Nart. 8. cū idem quæst. in responsione ad secundum, tria dicuntur. Primum est, quod inā- sumptu[m] p[ro]p[ri]etatis res sias, secundum secundum, ināsumptu[m] p[re]dictum. Tercium vero nō prius amittere eas potest.

* Secundum est, quod ināsumptu[m] res non possunt priuata au- thoritate ab eis au- ferri. Tertium est, quod ināsumptu[m] res possunt ab eis p[ro]vio- maturi fabrixi p[er] publica autoritate. Et re articulatae res, que ināsumptu[m] res possunt, utrūq[ue] singula ha- bent mutationes suas, ne hoc propriè habet rationem difficultatis.

Circa primum iug- mentum vidēda sunt, modicūlūm ināsumptu[m] res, q[ua]d utrūq[ue] principes, que- tur, utrūq[ue] res, de quibus efficiuntur.

* Secundum est, quod ināsumptu[m] res, q[ua]d infideles tripli-

cei se habent ad Christianos Principes. Quidam enim sunt subdi[ti] de facto, & de jure Christianis, vt Iudei, Hæresi, & Mauri, qui sunt in territoriis Christianorum, & hi sunt priuati, vt Hæretici, vel rebus, vel iustis, & mulieribus, &c. iuxta sacros canones, vt patet in titulis, & hæretici: & in Decretis, distinctio. 54. Nec postea Ecclesia, sed Principes, quibus hi temporaliter subuenti, possunt leges condere contra itos in favorem nominis Christiani, sicut posuerunt pro alijs p[ro]p[ri]etatis causa. Quidam vero sunt subuenti de iure, & non de facto Principibus Christianis, vt infideles Christianorum. Hi namque, si eorum quoniam sunt dominios. Et si nullus superfuit heres, subuenti de iure sive Ecclesia Romana, aliqui alteri Christiano ab Apostolica fede, cu[m] interest in hoc casu prouidere de Principiis Christiano in favorem fidei. Et hi non solum sunt infideles, sed hostiles Christianorum. Et si de rebus istorum aliquid, que faciunt est a predicitis, executioni mandandum est publica autoritate, non priuata rapinis, aut furtis. Verum tamen est, quod quod ad bellum inferendum i[n]f[er]i, quilibet Christianus Principis, posset ex communī voto, quamvis tacito, Christiani posse, predicitis inferre bellum: & h[ab]ere possidere, qua obtinebantur, si nullus superfuit heres Christianus. Si enim supercesserit, manifestar autem communione Chri-

stianorum votum celebrata semper solennitas in Romana, que communis est, Ecclesia, in nouis victorijs principum Christianorum quorūcūmque bellantium aduersus Mahometanos. Qui dan autem infideles nec de iure, nec de facto subiungunt secundūm Christianis, ut si inue-

nuntur Pagani, qui numeru[m] Imperio Romano subiunguntur, terras inhabitan- tes, in quibus Christianum nunquam fuit nomen.

Horum nāquā domini, quānus infideles, legitimū domini sunt sive rega-

li, sive politico regi-

mone gubernentur: nec sunt propter in-

fidelitatem a domi-

nio suorum priuati,

cum dominum sit ex iure positivo, &

infidelitas ex diuino

iure, quod non tol-

lit ius positivum, vt

superioris in quæst. ro.

habitum est. Et de

his nullus scilicet le-

gen, quod ad tempo-

ralia. Contra hos

nullus Rex, nullus

Imperator, nec Ec-

clesia Romana po-

test mouere bellum

ad occupandas ter-

ras eorum, aut filiis

secundūm eos tempo-

raliter: quia nulla

subest causa justi-

belli, cu[m] Iesus Chri-

stus Rex Regū, cui

data est omnis pot-

estas in celo, & in

terra, misericordia ca-

pientiam possessorum

non mundi non mil-

ites armata militie,

sed sanctos Prædi-

catores, sicut ones

inter lupos. Vnde

nec in testamento ve-

teri, ubi armata ma-

nus possessor erat ca-

pienda, terræ infi-

delium indicu[m] lego-

bellum alicui p[ro]pter

hoc, q[ui] non erant fi-

deles: sed vel quia

nolebant dare tran-

suum, vel quia eos offenderant, vt Madiani: vel vt recuperare-

rent sua, diuina largitione concessa. Vnde gratissime peccare-

mus, si fidem Christi tenui per hanc viam ampliare contendere-

mus: nec effemini legi tui domini illorum, sed magna latrocina

committeremus, & teneremus ad restitutionem, vt pote iniuri

debilitates, aut occupatores. Mittendi essent ad hos pre-dicatores boni viri, qui verbo, & exemplo conuertent eos ad Deum:

& non qui eos opprimant, spolient, scandalizent, subiiciant, &

duplicem gemitos faciant morte Pharisæorum.

* Circa secundūm dictum litera dicitur q[ui] huiusmodi res infide-

lium non possunt priuata authoritate ab eis auferri, dubium occu-

rit, An liceat Christianum seruum infidelis tiranii, vel rapere.

Et si lermo de infidelibus, qui de facto non subuenti Principibus Christianis. Et est ratio dubij, quia nulli dicunt, quod sic eo,

quia infidelis iniuste eum detinet, ut pater per iura ciuilia, & ca-

nonica. Alij vero distinguunt de tempore belli, &c.

* Ex dictis autem pater, q[ui] publica autoritate sicutum est & per

modum furti, & rapine, sicut bellum, vel infideles contra infideles

licent: priuata vero opportunitate concessa aliqui, quia sicutum est

adiuuare talen seruum ad sui libertatem vendicandam, qui,

vt pote iniuste opprefsus, in libertate haber iustum bellum contra

infidelium dñm, potest, & debet operari ferre tali seruo sive occulte

per modum furti, sive maniferte per modum rapine. Nec distinguunt

inter tēpus belli, & pacis: quia ex hoc capite, c[on]ex parte adiutorij

QVAEST. LXVI.

ad liberationem sic oppresi, non oportet distinguere, quoniam oppresus habet concubum bellum iustum cum detentore. Nec oportet publicam autoritatem alteri hic querere, quam q̄ vī vi repellere licet cum moderamine inculpare tutela. Satis n. inculpara est tutela, quando pro libertate Christiani inuictè derenti, nō nisi modus furti, aut rapine committitur, cum talis libertas multo pretiosior sit omni, in quo apparet ladi, bono infidelis per hos actus, & nulla sit spes iustitiae consequenda a quoconque iudice. Et Ambrosius dicit in lib. de officiis, quod qui nō repellit inuiriā a socio, cūm porcata est in vicio, quam ille qui facit. De capiūs autem iuistē detentis ab eisdem, idem est iudicium: sed tūc infurgit dubium, Cur nō licet priuata autoritate furari, vel rapere ab iustis infidelibus res, quas iuistē detinet, sicut hos seruos, cū seruos quedam possesso domini sit, & utrobiqui in iusta possesso sit.

¶ Ad hoc dicitur, q̄ res horum infidelium inuicta, sunt duplices. Quedam enim, ideo iuistē possidentur ab eis, quia infideles sunt, vt flatūs dominiorum, & huiusmodi, & hoc non nisi publica autoritate, inuadere licet, quia in nullius particularis persona bonis sunt. Quedam vero ideo iuistē possidentur, q̄a sunt alterius particularis persona, vt res furiae, rapta, vel per viam extorta: & has per modum furti dominum accipere ab eis sine scādo, & actus de genere suo sit illicitus, quia nō licet priuata persona iuisti armata manu dicere, quia in terris

dicere, quod in hoc peccent, quia si ferē omnes principes damnarentur, ergo rapina in aliquo casu est licita.

SED CONTRA est, q̄ de quolibet licite accepto potest fieri Deo sacrificium, vel oblatio: non autem potest fieri de rapina, secundū illud Isa. 61. Ego Dominus diligēs iudicium, & odio habēs rapinā in holocaustum. ergo per rapinā aliquid accipere non est licitum.

RESPON. Dicendum, q̄ rapina quandam violentiam, & coactiōnem importat, per quam contra iustitiam alicui autetur, quod siū est. In societate autem hominum nullus habet coactiōnē, nisi per publicam potestatē. Et ideo quicunque per violentiam aliquid alteri auferit, si sit priuata persona, nō vtens publica potestate, illicite agit, & rapinam committit, sicut patet in latronibus. Principibus vero potestas publica committitur ad hoc, q̄ sint iustitiae custodes: & ideo non licet eis violentia & coactiōne vti, nisi secundū iustitiam tenorem: & hoc vel contra hostes pugnando, vel cōtra ciues, malefactores puniendo. Erquid per talem violentiam auferitur, non habet rationem rapinæ, cum nō sit contra iustitiam. Si vero cōtra iustitiam aliqui per publicā potestate violēter abstulerint res aliorū, illicite agunt, & rapinā cōmitunt, & ad restitutionem tenētur.

A D P R I M U M ergo dicendum, q̄ circa prādam distinguēn̄ est. Quia si illi qui depraudant hostes, habeant bellum iustū, ea quā per violentiam in bello acquirūt, eorum efficiuntur: & hoc nō habet rationem rapinæ, vnde nec ad restitutionem tenētur. Quāmuis possint in acceptance prāda iustum bellū habentes, peccare per cupiditatem ex prava intentione, si scilicet nō propter iustitiam, sed propter prādam principaliter pugnant. Dicit n. * August. in lib. de verbis Dñi, q̄ propter prādam militare peccati est. Si vero illi, qui prādam accipiunt, habeat bellum iuustum, rapinam committunt, & ad restitutionem tenētur.

A D S E C U N D U M dicendum, quod intatū aliqui infideles res priuatas, vt res furiae, rapta, vel per viam extorta: & ideo autē per modum rapinæ priuata autoritate, cum impossibile sit in pluribus hoc fieri sine scādo, & actus de genere suo sit illicitus, quia nō licet priuata persona iuisti armata manu dicere, quia in terris

seruandum, etiam si violentia adhibetur, non est rapina. Si vero aliiquid Principes indebitē extorquent per violentiam, rapinam, & latrociniū. Vnde dicit * Aug. in 4. de ciuitate Dei. Remota iustitia quid sunt regna, nisi magna latrocinia? quia & latrocina quid sunt, nisi parua regna? & Ezech. 22. dicitur. Principes eius in medio eius quasi lupi rapientes prādam. Vnde ad restitutionem tenētur sicut & latrones: & tanto grauius peccant, quam ciuitatis, & communius contra publicam iustitiam agunt, cuius custodes sunt positi.

ARTICULVS IX.

Vtrum furtum sit grauius peccatum, quam rapina.

A D N O N V M sic procedit. Videtur, q̄ furtum sit grauius peccatum, quam rapina. Furtū enim super acceptance in alienā habet adiunctam fraudem, & dolum, quod nō est in rapina: sed fraus, & dolus de se habent rationem peccati, vt supra * habili est. ergo furtum est grauius peccatum, quam rapina.

¶ 2 Prā. Verecudia est timor de turpi actū, vt dicitur in 4. Ethic. sed magis verecudantur homines de furtō, quam de rapina. ergo furtū est turpius, quam rapina.

¶ 3 Prā. Quantō aliquod peccatum pluribus nocet, tāto grauius est videtur: sed per furtū potest nocimētum inferri, & magnis, & paruis: per rapinam autem solūm impotentibus, quibus pōt violentia inferri. ergo grauius videtur esse peccatum furti, quam rapina.

SED CONTRA est, quod secundū iustum leges grauius puniunt rapinā, quam furtū.

RESPON. Dicendum, q̄ rapina & furtū habent rationem peccati, fieri. Etū est pp̄ in uoluntariū, qd̄ ex eis patet, quid auferit: ita in q̄ in furo etiā ignorantiā, in rapinā aut aliquid inuoluntariā violentia. Magis est autē aliquid inuoluntariā, quam per ignorantiā: quia violentia, oponit voluntati, quām ignorantia. Aut est grauius peccatum, quam furtū. Et & cōfitebitur, per rapinā nō solum auferit alienū dāmū, sed etiā vergit in quāndā perficie inuiriā: & hoc prāponderat furtū, qd̄ pertinet ad furtū. Vnde patet responsio.

A D S E C U N D U M dicendum, qd̄ sibilibus inherentes, magis ignorantiā, tēriori, quā manifestatur in rapinā, interiori, quā tollit per peccatum, verēcudantur rapinā, quam de furtū.

A D T E R T I U M dicendum, quod si Principes a subditis exigāt, qd̄ eis secundū iustitiam debetur propter bonum commune con-